

## Forespørgsel om foretræde for Social-, Indenrigs- og Børneudvalget (SOU)

### Baggrund for forespørgsel om foretræde

NEFOS - Netværket for selvmordsramte har gennem mange år arbejdet for selvmordsramte børn, unge og voksne. Selvmordsramt betyder, at være efterladt efter et nært familiemedlems selvmord eller være nærmeste pårørende til en, der forsøger selvmord eller taler om at tage sit eget liv.

NEFOS fik ultimo 2014 bevilget knap fire millioner kroner af Social- og Indenrigsministeriet (det daværende Ministerium for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold) til et 3-årigt samarbejdsprojektet: 'Tidlig opsporing og forebyggelse af børn og unges mistrivsel - når de rammes af nære familiemedlemmers selvmordsadfærd', der udløber 31. december 2017. Konsulentfirmaet Rambøll evaluerede indsatsen midtvejs i projektperioden, hvor 33 børn og unge under 18 år indgik. Resultaterne viste, at kun ganske få af disse børn, udover kontakten med NEFOS, også har haft kontakt med en kommunal sagsbehandler. De 33 børn/unge er bosat i Region Syddanmark, Region Hovedstaden og Region Midtjylland.

### Nationalt partnerskab

NEFOS har i september 2017 frem til 2020 indgået et nationalt partnerskab med Sundhedsstyrelsen og 20 andre forskellige organisationer, såsom Socialstyrelsen, flere kommuner og regioner, der sammen vil arbejde for at mindske selvmord og selvmordsforsøg i Danmark. Alle organisationer har i den forbindelse underskrevet en hensigtserklæring, hvor det fremgår, at Sundhedsstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen for partnerskabet, og hver organisation tager ansvar for at bidrage til målsætningen gennem egne aktiviteter og ved aktiv understøttelse af partnerskabets aktiviteter.

Partnerskabet vil arbejde for:

- at understøtte tidlig opsporing af personer med selvmordstanker i og på tværs af sektorgrænser og sikre, at de modtager relevante forebyggende tilbud af høj kvalitet
- at understøtte at personer, der har forsøgt selvmord og deres pårørende, modtager behandling og rådgivning af høj kvalitet, og at de oplever et sammenhængende forløb
- at understøtte at professionelle har de nødvendige kompetencer til at sikre tidlig opsporing og relevant visitation, og at de kan yde den nødvendige støtte og behandling overfor selvmordstruede personer, overfor personer, der har forsøgt selvmord samt overfor pårørende.

Partnerskabet giver mulighed for tværsektorielt samarbejde, men hvorledes det i praksis kan udmønte sig, viser de næste år.

### Udfordringerne ved tværsektorielt arbejde, og de tilsyneladende mangler

Samarbejdet mellem NEFOS og kommunerne i det 3-årige samarbejdsprojekt for de selvmordsramte børn og unge har på godt og ondt vist, hvilke begrænsninger hver organisation har, og hvordan barnet/den unge kan falde mellem 'to stole'. Månedlige samarbejds møder mellem faglig ledelse i NEFOS og børn-unge lægen i Odense Kommune har betydet, at kun ganske få børn er forsvundet ud af begge systemer.

Eksempel 1: Mor forsøger selvmord, og den fraskilte far kontakter NEFOS, mens det psykiatriske behandlingssystem underretter kommunen med henblik på børnene. Mor siger nej tak til tilbud om støtte/hjælp fra både NEFOS og kommunen med begrundelsen, at børnene får hjælp af den modsatte instans (fx oplyser hun til NEFOS, at børnene får hjælp af kommunen og vice versa), hvilket så er usandt.

Eksempel 2: Et barn i familiepleje, hvor biologisk mor begår selvmord. Familiens kommunale sagsbehandler reagerer eller responderer ikke på plejemorens telefoniske henvendelse omkring dette. Hverken lærerne i skolen eller denne kommunale sagsbehandler har handleplaner, der kan iværksættes. Det resulterer i, at familien ingen hjælp får, før barnets mormor kontakter NEFOS.

Eksempel 3: Selvsamme barn i familiepleje fik efterfølgende tilbud af kommunen. Tilbuddene svarede på ingen måde til plejebarnets behov og tog ikke hensyn til hendes emotionelle, kognitive og funktionsmæssige udvikling samt alder. Bl.a. fik hun tilbudt spædbarnsterapi i en alder af ca. 9 år, og tilbud om deltagelse i en sorggruppe, hvor hun var den eneste som havde mistet ved selvmord. Sorgen er som beskrevet i sidste afsnit 'sikre støtte' ikke den samme som sorgen ved at miste ved sygdom eller ulykke. Da plejefamilien takkede nej til tilbuddene grundet deres manglende hensyntagen til plejedatterens behov, alder og udviklingsniveau, var kommunen af den opfattelse, at familien slet ikke ønskede tilbud fra kommunen.

Eksempel 4. Når vi i NEFOS oplyser politikkerne om arbejdet med disse selvmordsramte børn og unge møder vi ofte svaret: "det er en kommunal opgave". I praksis er sagsbehandlerne i kommunerne ofte så overbebyrdede med arbejde eller ikke klædt fagligt på til det specifikke selvmordsforebyggende arbejde i børnehøjde, at de med taknemmelighed tager imod NEFOS' indsats. Kommunerne kan dog glemme, at NEFOS alene arbejder med eftervirkningerne af selvmordshandlingerne i en familie, og hverken har faglig viden til eller målsætning om at arbejde med øvrige livskvalitetsnedsættende forhold.

### **Den dobbeltskjulte sorg**

Stifter af NEFOS, Elene Fleischer, Ph.d. og professionel rådgiver i NEFOS, Liselotte Horneman Kragh har i samarbejde skrevet en artikel 'den dobbeltskjulte sorg' (bilag 1) med grundige oplysninger om børnenes særlige sårbarhed ved tab af nært familiemedlem ved selvmord. I artiklen fremgår desuden de tiltag, som bl.a. skoler kan gøre brug af, for optimalt at støtte børnene og bidrage til, at de selvmordsramte børn og unge på trods af det livsvilkår, at de fx har mistet en mor eller far ved selvmord, kan undgå de værste livsførende forhindringer. Dermed kan børnene/de unge forhåbentligt gå en lysere fremtid i møde og få skabt et godt liv.

### **Sikre støtte**

NEFOS ønsker med denne henvendelse at sætte fokus på, hvor uhyre vigtigt det er, at sikre, at selvmordsramte børn og unge får optimal støtte fra et bredt spektrum af institutioner/organisationer. Det være sig familiehuse, kommuner, skoler og NEFOS i et tæt samarbejde. Det er selvsagt hårdt for børn og unge at miste et tæt familiemedlem ved sygdom eller ulykke. Men ved at miste ved selvmord skaber det en masse spørgsmål udadtil samt indadtil og danner et helt centralt kaos inde i barnet/den unge, som er vigtigt for alle, der er omkring barnet/den unge får viden om. For børn og unge kan det at opleve selvmord eller selvmordsforsøg i nærmeste familie have vidtrækkende og store konsekvenser for resten af barnets liv, dets selvopfattelse, selvværd og meget andet. Det er ekstremt vigtigt, at de mennesker/organisationer/institutioner, der skal varetage det selvmordsforbyggende arbejde for børnene/de unge er klædt ordentligt på til det, at der i kommunalt regi er tilbud som passer til det individuelle selvmordsramte barn/unges behov, og at der på ingen måde blandt politikere er en manglende interesse og opmærksomhed for de selvmordsramte børn og unge gennem tanken "dem er der nok nogle der tager sig af". Vi SKAL sikre os, at der er virkelig er nogen til at støtte de selvmordsramte børn og unge, så de på ingen måder står alene.